

ZEYTİNLİ ADA KAZISINDAN ÇIKARILAN KAFATASI İSKELETLERİNİN YENİDEN YÜZLENDİRİLMESİ¹

Ümit SAVRAN*- Fadime SUATA ALPASLAN**

Özet: Zeytinli Ada, Marmara Bölgesinde Balıkesir'in Erdek ilçesi sınırları içerisinde yer alır. MÖ 2 yy. ve MS 12 yy. olarak tarihlendirilen bu ada, Helen-Roma-Bizans ve Osmanlı kültür varlıklarının izlerini taşıyan önemli bir arkeolojik buluntu yeridir. Yeniden yüzlendirme, adli bir vakaya ilişkin iskelet buluntularının kimlik tespitinin yapılamadığı durumlarda birey veya bireylerin yüz görüntüsünün ortaya çıkarılması ile kimlik tespiti yapılmasına yardımcı olan uygulamalı bir çalışmadır. Yeniden yüzlendirme, pozitif kimliklendirme yöntemlerinin uygulanamadığı ya da uygulanırsa bile yeterli sonuç elde edilemediği vakalarda tercih edilen bir yöntemdir. Kaza veya cinayete uğramış bir kişinin adli soruşturmasının doğru ve güvenilir bir şekilde yürütülebilmesi için kimlik tespitinin yapılması son derece önemlidir. Yeniden yüzlendirme tekniği, kimlik tespiti çalışmalarının son halkasını oluşturur. Bu teknik, kimlik tespiti uygulamalarının yetersiz veya başarısız olduğu durumlarda alternatif bir yöntem olarak kullanılabilir. Yeniden yüzlendirme konusunda ülkemizde yapılan çalışmaların son derece az ve sınırlı sayıda olması göz önüne alınarak böyle bir çalışma oluşturulmuştur. Bu çalışma Zeytinli Adasında yapılan arkeolojik kazılar sonucunda çıkarılan kafatası iskeletlerinin bilgisayar destekli üç boyutlu yeniden yüzlendirilmesi (fasial rekonstrüksiyon) işlemini ve yöntemini kapsamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Zeytinli Ada, Yeniden Yüzlendirme (Fasial Rekonstrüksiyon), İstanbul Metodu, Adli Tıp, Adli Antropoloji.

Reconstruction of Skeletons Unearth for Zeytinli Island Excavation

Abstract: Zeytinli Island is located within the borders of Erdek county of Balıkesir in the Marmara region. 2 century BC. and 12th century AD. this island is an important archaeological site bearing the traces of Helen-Roman-Byzantine and Ottoman cultural assets. Facial reconstruction is a hands-on work that helps identify the face of an individual or individual when the identity of the skeletal remains of a forensic case cannot be determined. Facial reconstruction is a preferred method in cases where

¹ Bu makale, CUBAP EDB-029 numaralı projeden üretilmiştir.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Antropoloji Bölümü, SİVAS.

** Prof. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Antropoloji Bölümü, SİVAS.

Kabul Tarihi: 20.03.2018

Yayın Tarihi: 28.06.2018

positive identification methods can not be applied or even if applied but sufficient results cannot be obtained. It is extremely important that identification be carried out in order for a judicial investigation of a person who has suffered an accident or a murder to be carried out correctly and reliably. Facial reconstruction technique constitutes the last ring of identification work. This technique can be used as an alternative method in cases where identification applications are inadequate or unsuccessful. Such a study has been carried out because of the limited number of studies carried out in our country regarding facial reconstruction. This study covers the computer aided 3D facial reconstruction process and method of skull skeletons extracted as a result of archaeological excavations in Zeytinli Island.

Keywords: Zeytinli Island, Facial Reconstruction, İstanbul Method, Forensic Medicine, Forensic Anthropology.

Giriş

7900 metrekarelik bir alana sahip olan Zeytinli Ada, Erdek ilçesi sahiline yaklaşık olarak 250 metre uzaklıktaki bir mesafede yer alır (Resim 1; <https://www.google.com.tr/search?q=Zeytinli+Ada+görünüm>).

Resim 1. Zeytinli Ada'sından Bir Görünüm

Hellen-Roma-Bizans ve Osmanlı toplumlarına (MÖ 2 yy. - MS 12 yy.) ev sahipliği yapmış olan Zeytinli ada, yüz ölçümü bakımından küçük bir alanı kaplarken arkeolojik buluntuları açısından ise çok zengin tarihi eserler sunar. Ada Kilisesi, Ayazma, Yer altı Kilisesi, Batı Sarnıcı ve Banyo, Patrik Hamamı, Kuzey Doğu Sarnıcı ve Monogram başlıca eserler arasında sayılabilir (Ertüzün 1964).

Antropoloji, insanın fiziksel ve kültürel farklılıklarını zaman ve mekân içinde inceleyen bir bilim dalıdır. Bu bilim dalı, içinde barındırdığı disiplinler açısından kültürel ve biyolojik olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Biyolojik

Antropoloji, Paleoantropoloji ve Sosyal Antropoloji ise bu iki grup çatısı altında yer alan disiplinlerdir (Kottak 2002; Auge ve Colley 2005; Sevim ve Özdemir 2011; Güleç 1994). Sosyal Antropoloji toplumların kültürel farklılıklarını açıklamak ve yorumlamak için sosyal ilişkilere ve kalıplarına yoğunlaşırken, Biyolojik Antropoloji ise geçmişte yaşamış olan ve günümüzde yaşayan insanların morfolojik, fizyolojik, anatomik, biyolojik özelliklerinin ve gelişimlerinin, zaman ve mekân içerisinde değişimini araştırmaktadır (Akın 2001). Biyolojik Antropolojinin bir alt dalını ise Adli Antropoloji oluşturmaktadır. Adli Antropoloji, adli olayların çözülmesinde biyolojik/fiziksel antropoloji yöntemlerinin adli amaçlı olarak kullanımını tanımlamaktadır (Çöloğlu ve İşcan 1998; Libal 2006; Adams 2007; Ubelaker 2006). Adli Antropoloji iskelet sisteminin dış etkenler tarafından nasıl etkilendiği sorusuna yanıt aramakta ve çalışmalarını ise birey temelinde yürütmektedir. İskelet ya da kemik kalıntıları ile karşılaşıldığında bulguların bir insana ait olup olmadığını, eğer insana ait ise, cinsiyeti, boy uzunluğu, yaşı ve biyolojik çeşitliliği gibi temel faktörler adli antropolojinin ilgilendiği konuların başında yer alır (Çöloğlu ve İşcan 1998; Duyar 1994; Krogman ve İşcan 1986).

Ülkemizde son yıllarda üzerine dikkatleri çeken Adli Antropoloji bilimi, Adli tıbbın düzen ve uyum içerisinde çalıştığı bilim dalları arasında ilk sırada yer almaktadır. Adli Antropoloji, iskelet üzerinde kimlik tespiti yapmaya elverişli verileri araştıran ve bunların adli vakaların çözülmesi noktasında, hukuk sınırları içerisinde, belli yöntem ve tekniklerle kullanan bir bilim dalıdır (Altunöz Yonuk 2014). Akademik bağlamda yeniden yüzlendirme çalışmalarının temeli Antropoloji bilimine (Adli Antropoloji) dayanmaktadır (Wilkinson ve Neava 2003). Yüz tanıma sistemleri günümüzde, özellikle sıkı güvenlik gerektirecek hava alanları, emniyet müdürlükleri, bankalar, spor alanları ve kurumsal firmaların iş giriş-çıkış takipleri gibi alanlarda yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Araştırmacılar tarafından birçok teknik geliştirilmiş olmasına karşın, yüz tanıma sistemlerinin asıl problemlerinden bir tanesi olan ortam şartlarının değişmesi sorununa çeşitli çözümler önerileri getirilmeye çalışılmıştır (Yıldırım 2011).

Adli antropoloji ülkemizde son yıllarda değer kazanan bilim dallarından başında gelir. Bu araştırmada Zeytinli Ada kafatası iskeleti örneklerinden yola çıkarak “Yeniden Yüzlendirme” alanına ve yöntemlerine değinilecektir. Yeniden yüzlendirme kimliği belirlenemeyen bir bireyin, kafatası iskeleti boyutları esas alınarak yüz şeklinin saptanması olarak tanımlanabilir. Yeniden yüzlendirme diğer adıyla yeniden yapılandırma günümüzde multidisipliner bir olgudur. Kafatası yüz tanımlaması uygulaması (Craniofacial Identification); eldeki kafatasının kayıp kişi fotoğraflarıyla, video görüntüleri ve benzeri kaynaklarla değişik teknikler kullanılarak üst üste getirilerek uyumluluk gösterip göstermediğinin incelenmesi (superimposition), kil ve benzeri maddeler yardımıyla etlendirilmek suretiyle ulaşılan sonucun eldeki fotoğraf,

resim ve belgelerle karşılaştırılması (facial reconstruction) yöntemidir (İşcan 2001).

Yeniden yüzlendirmenin ilk uygulandığı günden bugüne kadar birçok farklı metot geliştirilmiştir. Bunlar içerisinde, uluslararası literatürde yayınlanmış, metodolojisi belirlenmiş ve dünyadaki yeniden yüzlendirme uygulayıcıları tarafından bilinen üç metod bulunmaktadır. (Bulut ve Hızlıol 2014).

Bu metotlar şunlardır;

1. Amerikan Metodu (Doku Kalınlığı Metodu): Amerikan Metodunda yüze ait belirli anatomik noktaların yumuşak doku kalınlık değerleri esas alınarak uygulanan bir tekniktir.

2. Rus Metodu (Anatomik Metod): Rus Metodu uygulamasında yüze ait kasların sırası ile yüze yerleştirilmesi esas alınmaktadır.

3. Manchester Metodu (Kombine Metod): Manchester metodunda ise doku kalınlığı metodu (Amerikan Metodu) ve anatomik metodun (Rus Metodu) birlikte uygulanmasının söz konusu olduğu bir tekniktir. Yani, Manchester metodu uygulayıcıları doku kalınlık işaretlerini kullanmalarının yanında yüze ait kas yapılarını da çalışmalarına dahil etmek zorundadırlar (Bulut ve Hızlıol, 2014; Sever 2007).

Yukarıdaki yüzlendirme metodlarına alternatif bir metod olarak İstanbul Adli Tıp Kurumu tarafından “İstanbul Metodu” tekniği önerilmiştir. Bu teknik, yeniden yüzlendirme ile kimliklendirme çalışmalarının standartlaşması ve uygulamanın daha anlaşılır olması gibi avantajlara sahiptir.

Çalışmanın konusunu, Zeytinli Ada (Balıkesir İli – Erdek İlçesi) kazıları sürecinde ortaya çıkarılan kafatası iskeletlerinin “İstanbul Metodu” yöntemi ile yeniden yüzlendirme işlemi oluşturmaktadır. Çalışmanın amacı ise, Zeytinli Ada bireylerinin cinsiyet ve yaş özellikleri göz önünde bulundurularak, bu bireylere ait kafataslarında derinlik, uzunluk ve kalınlık gibi ölçüm noktalarını belirlemek, belirlenen bu ölçüm değerlerine göre kafataslarının etlendirilmesi işlemi yapmak ve “İstanbul Metodu” yöntemi baz alınarak yapılan yeniden yüzlendirme tekniğinin adli kurumlarda kimlik tespitinde alternatif bir metod olarak kullanılabileceğinin gösterilmesidir.

Materyal ve Metod

Çalışma örneklerini, Prof. Dr. Nurettin Öztürk başkanlığında yürütülen Zeytinli Ada (Balıkesir İli - Erdek İlçesi, 2007-2011 tarihlerinde) kazıları sonucunda ortaya çıkarılan iskeletler oluşturmaktadır. Antropoloji Bölümüne getirilen bu örneklerden 18 kadın, 37 erkek, 11 bebek ve çocuk, 60’ı cinsiyeti bilinmeyen olmak üzere toplam 126 bireye ait insan iskeletleri incelemeye alınmıştır (Bıçak & Suata Alpaslan 2015 ve Bekmez & Suata Alpaslan 2016). Zeytinli Ada bireyelerine ait olan 22 kafatasından sadece 10 tanesi sağlam

olduğu için yeniden yüzlendirme işleminde bu 10 örnek kullanılmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Zeytinli Ada Bireylerine Ait Yaş, Cinsiyet ve Cranium Numaraları.

Sıra No	Kafatası No	Cinsiyet	Yaş
1	ZK - 8	Kadın	54+
2	ZK - 33	Kadın	33 – 45
3	ZK - 39	Kadın	54 +
4	ZK - 42	Erkek	33 - 45
5	ZK - 43	Erkek	45 +
6	ZK - 44	Erkek	17 – 25
7	ZK - 45	Erkek	25 – 35
8	ZK - 49	Erkek	25 – 35
9	ZK - 54	Kadın	45+
10	ZK - 81	Kadın	25 – 35

1. Zeytinli Ada İskeletlerinin Yeniden Yüzlendirilmesinde Kullanılan Parametreler

Yeniden yüzlendirme çalışmalarının ilk basamağını yaş, cinsiyet ve biyolojik çeşitlilik gibi özelliklerin ve bu özellikler göz önünde bulundurularak kafatası iskeleti üzerinde doku kalınlıklarının aynı veya birbirine yakın olan bölgelerin saptanması oluşturur. Daha sonra yüzün tüm özelliklerinin inşa edilmesi uygulamasına geçilir. Bu aşamada dolgu malzemesi olarak genelde kil tercih edilse de plasterin gibi elverişli diğer malzemelerde kullanılabilir. Gerçek görüntü benzerliğini arttırmak amacıyla uygulayıcının el becerisi ve tercihinine göre cam gözler, peruk, elbise gibi aksesuarlardan da yararlanılabilir.

Zeytinli Ada yeniden yüzlendirme işleminde Kirman (1999)'ın Türk Toplumuna dair yüz yumuşak doku kalınlığı ölçümleri esas alınmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. Kirman'ın Türk Toplumuna Özgü Yüz Yumuşak Doku Kalınlığı Ölçümleri (mm.) (Kirman 1999).

Ölçüm Noktaları	Erkek				Kadın			
	Ortalama	SD	Min.	Maks.	Ortalama	SD	Min.	Maks.
Metopion	4,23	1,17		8	4,07	0,93	2	6
Glabella	5,04	0,99	3	7	4,78	0,93	3	7
Nasion	4,74	1,02	3	7	4,66	1,08	3	7
Rhinion	2,74	0,62	2	4	2,39	0,57	1	4
Superior Labial Sulcus	11,62	2,00	8	16	9,36	1,55	5	12
Üst Dudak Marjini	11,37	1,77	9	15	9,48	1,76	5	13
Alt Dudak Marjini	11,83	1,73	9	17	10,68	1,55	8	14
Inferior Labial Sulcus	10,48	1,20	8	14	10,04	1,80	6	13
Pogonion	10,90	1,44	8	15	9,75	2,26	5	15
Menton	6,60	1,19	4	9	6,36	1,58	3	9
Superciliary	4,86	1,47	2	9	4,54	1,17	3	7
Maksilla	13,00	1,70	10	17	13,06	1,71	10	17
Burun Yan Noktası	3,27	1,00	2	6	3,07	0,70	2	5
Zygion	10,09	2,58	6	14	11,03	2,77	6	18
Zigomatik Ark, Posterior	5,60	1,52	3	10	7,34	2,68	3	13
Supracanine	11,32	1,61	8	14	10,39	2,03	6	14
Korpus Mandibula Ortası	13,74	1,97	10	17	14,27	2,33	9	20
Korpus Mandibula Marjini	6,16	1,30	4	10	6,77	2,00	4	16
Ramus Mandibula Ortası	18,60	1,80	16	25	18,72	2,46	11	25
Gonion	5,72	1,00	4	8	6,15	1,70	3	12
Burun Kanatları Arası	33,90	1,78	30	40	32,71	2,73	27	41

Yeniden yüzlendirme çalışmaları başlangıçta yaygın olarak Amerikan Metodu uygulanarak yapılmaktaydı. Yüzlendirmenin standartlaşması ve uygulamanın daha anlaşılır olması için İstanbul Adli Tıp Kurumu tarafından “İstanbul Metodu” farklı bir metod olarak önerildi. Bu metod uygulanması bakımından kolay ve malzeme açısından ise daha ekonomik olması açısından diğer metodlardan avantajlıdır. İstanbul metodu yöntemi, kafatası üzerinde doku kalınlıklarının aynı veya birbirine yakın olan bölgelerin saptanması sonucu yapılan bir yeniden yüzlendirme çalışmasıdır. Uygulamanın aşamaları sırasıyla aşağıda sunulmuştur (Şekil 2; Çağdır 1996).

1. Kimlik tespiti için yaş ve cinsiyet tayini gibi çalışmalar yapıldıktan sonra kafatası iskeleti frankfurt planı şeklindeki sehpaye yerleştirilir.

2. Mandibula, kafatası iskeletine oklüzyon özellikleri göz önünde bulundurularak monte edilir.

3. Kafatası doku kalınlık ortalama değerleri esas alınarak mevcut bölgeler plasterin veya kille kaplanır. Uygulama da, saçlı derinin tamamı (temporal adale grupları hariç), alın, glabella, orbita çevresi, zigomatik ark, mandibula, nasal kemik, maksillanın ön kısmı tamamen bu malzemelerden biri ile kaplanır.

4. Plasterin veya kille kaplanan bölgelerde, doku kalınlığı değerleri sık sık kumpas yardımı ile ölçülerek kontrol edilir. Bu bölgelerde, doku kalınlık ortalama değerlerinin az veya fazla olduğu bölümler detaylı bir şekilde incelenerek düzeltilir. Çalışma sonunda, eğer uygulayıcı metoda bağlı kalırsa aynı kafatası üzerinde birbirine benzeyen bir prototip elde eder.

5. Kafatası iskeletinin şekillendirme aşamasına geçildiğinde insan yüzü için belirlenen kurallar göz önünde bulundurularak gözler, burun, kulak ve dudaklar meydana getirilerek yüz ortaya çıkarılmış olur.

Bulgular ve Değerlendirme

Zeytinli Ada topluluğuna ait 10 bireye ait kafatası iskeletlerinde yeniden yüzlendirme uygulamasına geçmeden önce, bu bireylere ait kafataslarında öncelikle yaş, cinsiyet ve biyolojik çeşitlilik gibi özellikler saptanmıştır. Daha sonra İstanbul Metodu parametreleri esas alınarak kafatası iskeletlerinde yeniden yüzlendirme çalışmalarına geçilmiştir. Uygulamanın aşamalarında şu sıra izlenmiştir;

1. Zeytinli Ada bireyelerine ait kafatası iskeletlerinde yaş ve cinsiyet gibi özellikler saptandıktan sonra (Tablo 2) mandibulalar oklüzyon yüzeyine dikkat edilecek şekilde kafataslarına monte edildi.

2. Kafatası iskeleti örneğinde ortalama doku kalınlığı değerleri çıkarılmış ve bu kafatası üzerinde mevcut bölgeler ortalama doku kalınlık değerleri göz önünde bulundurularak plasterinle kaplanmıştır. Bu aşamada temporal adale grupları hariç saçlı derinin tamamı, alın, glabella, orbita çevresi, zigomatik ark,

mandibula tamamı, nasal kemik, maksilla ön kısmı tamamen plasterin materyalle doldurulmuştur (Resim 2). Plasterinle doldurulan örnekler daha sonra silikon kalıplara konularak üzerleri alçı ile kaplanmıştır (Resim 3).

Resim 2. ZK 44 Numaralı Bireye Ait Kafatası Boşluklarının Plasterinle Doldurulması.

Resim 3. ZK 42 Numaralı Bireye Ait Kafatasının Kalıp İçin Hazır Hale Getirilmesi.

3. Kafatası iskeleti üzerinde plasterinle doldurulan alanların kumpasla doku kalınlığı değerleri alınmış ve bu değerler kontrol edilerek, ortalama doku kalınlığı değerinden az veya fazla olan kısımlar düzeltilmiştir (Resim 4 ve 5).

Resim 4. ZK 33 Numaralı Bireye Ait Kafatası Üzerinde Plasterin Uygulanması.

Resim 5. ZK 39 Numaralı Bireye Ait Kafatası Üzerindeki Fazla Plasterinlerin Temizlenmiş Hali.

4. Kafatasının şekillendirilmesi işleminde, insan yüzü için belirlenmiş kurallar ile kafatası yüz ilişkisiyle ilgili yapılmış çalışmalardan yararlanılmıştır. Bu çalışmalar ışığında göz, burun, kulak ve dudakların meydana getirilmesi ile yüz ortaya çıkarılmıştır (Şekil 6).

Resim 6. ZK 45 Numaralı Bireye Ait Kafatasında Yüzlendirme Çalışmasının Uygulanması.

5. Yüz oluşturulduktan sonra çeşitli açılardan fotoğraf çekimleri yapılmıştır. Tercihimize göre büst üzerinde saç şekillendirilmesi yapılmıştır (Resim 7-16).

Resim 7. ZK 8 Numaralı Birey ve Yeniden Yüzlendirilmiş Hali

Resim 8. ZK 43 Numaralı Birey ve Yeniden Yüzlendirilmiş Hali

Resim 9. ZK 39 Numaralı Birey ve Yeniden Yüzlendirilmiş Hali

Resim 10. ZK 54 Numaralı Birey ve Yeniden Yüzlendirilmiş Hali

Resim 11. ZK 45 Numaralı Birey ve Yeniden Yüzlendirilmiş Hali

Resim 2. ZK 81 Numaralı Birey ve Yeniden Yüzlendirilmiş Hali

Resim 13. ZK 49 Numaralı Birey ve Yeniden Yüzlendirilmiş Hali

Resim 14. ZK 33 Numaralı Birey ve Yeniden Yüzlendirilmiş Hali

Resim 15. ZK 44 Numaralı Birey ve Yeniden Yüzlendirilmiş Hali

Resim 36. ZK 42 Numaralı Birey ve Yeniden Yüzlendirilmiş Hali

Sonuçlar

Balıkesir ili, Erdek ilçesi kıyısında yer alan Zeytinli Ada, tarihi yapısı, jeopolitik konumu, arkeolojik ve antropolojik buluntuları nedeniyle oldukça önemli bir konumda bulunmaktadır. Çalışma materyallerini bünyesinde bulunduran bu ada, MÖ. 2.yy. - MS 12.yy. tarihlerinde Hellen – Roma – Bizans ve Osmanlı olmak üzere dört farklı kültüre ev sahipliği yapmıştır.

Çalışmamızın konusunu, Prof. Dr. Nurettin Öztürk denetiminde yapılan Zeytinli Ada Kazıları esnasında (2007-2011) gün ışığına çıkarılmış olan iskelet materyalleri oluşturmaktadır. Önceki çalışmalarda yaş ve cinsiyet tayini yapılmış olan Zeytinli Ada topluluğu 37 erkek, 18 kadın, 11 bebek ve çocuk, 60'ı cinsiyeti bilinmeyen olmak üzere toplam 126 bireyle temsil edilmektedir. Bu topluluktaki sadece 22 bireye ait kafatası iskeleti, bütünlüğünü koruduğu için bunlar arasından 10 bireyin kafatası araştırmanın sağlıklı olması amacıyla

çalışma materyali olarak seçilmiştir. Çalışmamızın amacı, Zeytinli Ada topluluğunda yer alan 10 bireye ait kafataslarının yaş ve cinsiyet kriterleri ışığında, eldeki doku kalınlık ölçüleri yardımıyla yeniden yüzlendirilmesi, kişilerin hayattayken nasıl bir yüze sahip oldukları, aralarındaki farklılık ve yakınlık derecelerinin ortaya çıkarılması ve bu benzerlik ve farklılıkların adli vakalarda kimlik tespitinde güvenilir bir şekilde kullanılabileceğinin gösterilmesidir.

Zeytinli Ada bireylerine ait kafatası iskeletleri üzerinde yeniden yüzlendirme işlemine başlamadan önce, kafatası iskeletlerinde morfolojik benzerlikler ve farklılıklar saptanmıştır. Bu kafataslarından her birinin kendine özgü özellikleri sahip olduğu gözlenmiştir. Araştırma kapsamında geçmişte yaşayan toplumların nasıl bir morfolojik görüntüye sahip olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Özellikle burunlarındaki kemerli yapı ve benzerlikler günümüz inancının aksine Helen – Roma döneminin güzellik algısının farklı olduğunu ortaya koymaktadır. Geçmişten günümüze gelmiş heykel, büst ve resimlerdeki güzellik algısı ve insanın yüz biçimindeki yorumlamalarının oldukça farklı olduğu görülmüştür. Geçmişte yaşamış sanatçılar subjektif bir bakış açısı sergileyerek eserlerini bu yönde ortaya koymuşlardır.

Çalışmamızın sadece geçmişe ışık tutmamakla birlikte günümüz adli vakalarında bize yol gösterici konumda güvenilir bir biçimde kullanılacağı kesindir.

Sonuç olarak; Zeytinli Ada popülasyonunda bulunan 10 bireye ait kafatası iskeletinin, yeniden yüzlendirmenin kombine metodu içinde yer alan İstanbul Metodu ile yeniden yüzlendirilmesi yapılmış, bireyler arasındaki benzerlik ve farklılıklar karşılaştırılmış ve yüz yapıları yeniden oluşturulmuştur. Yeniden yüzlendirme uygulamasında yüzlendirmenin standartlaşması ve uygulamanın daha anlaşılır ve olması amacı ile “İstanbul Metodu” yöntemini kullanılmıştır. Yeniden yüzlendirme tekniği, kimlik tespiti çalışmalarının son halkasını oluşturur. Bu teknik, kimlik tespiti uygulamalarının yetersiz veya başarısız olduğu durumlarda alternatif bir yöntem olarak kullanılabilir. Adli vakalarda, adli soruşturmanın sağlıklı yürütülebilmesi için kimlik tespitinin doğru ve hızlı bir şekilde yapılması son derece önemlidir. Zeytinli Ada bireylerine ait kafatası iskeletleri üzerinde yapılmış olan bu çalışmayla geçmişte yaşamış bireylerin nasıl bir görüntüye sahip olduğu gösterilmiştir. Bu çalışma ile “Yeniden Yüzlendirme” metodu, adli vakalarda veya özellikle kimlik tespiti yapılamayan felaket kurbanlarının, kimliklerinin belirlenmesinde alternatif bir yöntem olarak kullanılabileceği önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- ADAMS, Bradley (2007). Forensic Anthropology, New York: Chelsea House Publishing.
- AKIN, Galip (2001). Antropometri ve Ergonomi, Ankara: İnkansa Ofset Mabaacılık.
- ALTUNÖZ YONUĞ, Aysun (2014). Adli Sanat: Yeniden Yüzlendirme, Akdeniz Sanat Dergisi, 7/13, s. 162-174
- AUGE, Marc ve JEAN POULE Colleyn (2005). Antropoloji, Ankara: Dost Kitapevi Yayınları.
- BEKMEZ, Mehmet Sabri ve Fadime SUATA ALPASLAN (2016). Cumhuriyet Üniversitesi Fen Fakültesi Fen Bilimleri Dergisi, 37/1, s. 41-56.
- BIÇAK, Saadet ve Fadime SUATA ALPASLAN (2015). Cumhuriyet Üniversitesi Fen Fakültesi Fen Bilimleri Dergisi, 36/5, s. 32-46.
- BULUT, Özgür ve İsmail HIZLIOL (2014). Adli Antropolojik İncelemelerde Bütünsel Yaklaşım: Multidisipliner Bir Çalışma, Ankara Üniversitesi DTCF Antropoloji Dergisi, 28, s. 43-66.
- ÇAĞDIR, Ahmet Sadi (1996). Kimlik Tespitinde Fasiyal Rekonstrüksiyonun Yeri, İstanbul Üniversitesi Uzmanlık Tezi, Adli Tıp Kurumu.
- ÇÖLOĞLU, Sedat ve Yaşar İŞCAN (1998). Adli Osteoloji, İstanbul: Dilek Ofset Matbaacılık, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Yayınları.
- DUYAR, İzzet (1994). Fizik Antropoloji ve Antropometri, Bilim ve Teknik Dergisi, 320, s. 22-7.
- ERTÜZÜN, Reşit Mazhar (1964). Kapıdağ Yarımadası ve Çevresindeki Adalar (Tarih Arkeolojisi Üzerine Araştırmalar), Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası.
- GÜLEÇ, Erksin (1994). Antropoloji, Bilim Teknik Dergisi, 320: 22-7.
- İŞCAN, Yaşar (2001). Global Forensic Anthropology in the 21st Century, Forensic Science International, 117 (1-2), s. 1-6.
- KIRMAN, Rüştü (1999) Türk Toplumuna Özgü Fasiyal Yumuşak Doku Kalınlıkları, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, Doktora Tezi (Basılmamış), s. 1-61.
- KOTTAK, Conrad Pihillip (2002). Antropoloji: İnsan Çeşitliliğine Bir Bakış, Ankara: Ütopya Yayınevi.
- KROGMAN, Wilton Marion ve Yaşar İŞCAN (1986). The Human Skeleton in Forensic Medicine, 2 nd edition, Charles Thomas Publisher, Springfield-Illinois, s. 90-485.
- LIBAL, Angela (2006). Forensic Anthropology, Philadelphia: Pa., Mason Crest Publishers, s. 1-112.
- SEVER, Muhammed (2007). Adli Antropoloji Yeniden Yüzlendirme Çalışmalarında Mevcut Yumuşak Doku Kalınlık Cetvellerinin Türkiye’de Uygulanabilirliği, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s.1-103.
- SEVİM EROL Ayla ve Serpil ÖZDEMİR (2011). Adli Antropoloji, Adli Bilimler, Ankara; Adalet Yayınevi, s. 185-199.
- UBELAKER, Douglas (2006). Introduction to Forensic Anthropology, In: Forensic Anthropology And Medicine, Totowa New Jersey: Humana Press. s. 1-13.
- WILKINSON, Caroline ve Richard NEAVE (2003). The Reconstruction of a Face Showing a Healed Wound, Journal of Archaeological Science, 30: 1343-1348.

YILDIRIM, Mesut (2011). Yüz Tanıma, İstanbul Kültür Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi (Basılmamış), s. 1-58.

Adres: <https://www.google.com.tr/search?q=Zeytinli+Ada+görünüm>, 20 Mart 2018.